

EDITORIAL

Vážené čtenářky, vážení čtenáři,

toto číslo časopisu *Studia paedagogica* dozrává během léta, tedy v čase, kdy vyjíždíme z naší každodennosti, kdy se snažíme zažít neobyčejné, abychom se pak občerstvení mohli vrátit a znovu objevit půvaby obyčejného.

A i když se vám toto číslo dostává do rukou v čase, kdy většina dovolených skončila, domnívám se, že následující texty nás zvou k úvahám a snad možná i přehodnocení toho, co vlastně je v pedagogické realitě obyčejné, známé, a tudíž nezajímavé. Snad i toto číslo našeho časopisu doloží, že pomocí pedagogického výzkumu a svěží teoretické reflexe můžeme z hávu zdánlivé obyčejnosti vysvléci témata překvapivá, výzkumně perspektivní a společensky relevantní.

Takový je již první text Jana Vyhnálka a Dominika Dvořáka, kteří skrze případové studie sledují dva lidsky silné příběhy o přestupech žáků na jinou školu. Na první pohled obehnané neshody mezi rodiči, učiteli a žáky se díky interpretaci pomocí konceptů P. Bourdieua a J. Colemana stávají dramatickou hrou o moc. Hrou, v níž tahy podle deklarovaných pravidel tvoří jen relativně nepodstatnou část. O vítězství či porážce totiž nerozhoduje hra podle pravidel, ale skrytý boj o pravidla samotná.

Zdánlivě méně dramaticky působí název druhé studie, *Průběh školního roku na českých obecních menšinových školách v meziválečném Československu pohledem dějin každodennosti*. Nedejme se však zmást. Michal Šimáně v ní přesvědčivě dokladuje, že vědecky seriózní popis naoko banálních školských jevů může vést k hlubšímu porozumění stále živým společenským tématům, ať už jimi jsou česko-německé vztahy či dilemata spojená se vzděláváním žáků z jazykových a kulturních menšin.

Následující text přináší neobyčejnost v metodologickém přístupu k tématu nadaných žáků. Rozkrýváním metafor vytvářených učiteli Eva Machů ukazuje, jak rozmanité prekoncepty ohledně nadání mezi učiteli panují. A to včetně toho, že nadaný žák je jev tak výjimečný jako Jágr mezi hokejisty. Studie tak naznačuje témata, která by patrně měla být v souvislosti s nadanými žáky zohledněna v přípravě učitelů, a zároveň zve k reflexi využívání metafor v pedagogickém výzkumu.

Pokud budete vyčerpáni dramaty skrývajícími se implicitně či explicitně v předchozích textech, potěší vás patrně text Svatavy Janouškové, Vojtěcha Žáka a Martina Ruska. Ti svou analýzou dokládají, že koncept přírodovědné gramotnosti v českém prostředí má napříč různými zdroji s různorodou genezí nečekaně silný průnik. Tuto shodu můžeme spolu s autory vnímat jako neobyčejně nadějnou pro nadcházející úpravy Rámcových vzdělávacích programů.

Tradiční téma didaktických materiálů znovuožívá v textu Zuzany Sikorové, Marka Václavíka a Ivy Červenkové. Objevnost textu nezajišťuje jen proměna typů zdrojů, jež mají učitelé v současnosti k dispozici. Autorům se daří představit užívání didaktických materiálů jako složitý proces, jež se odvíjí od učitelova pojetí výuky a má souvislosti s mnoha dalšími rovinami učitelské profese, včetně komunikace směrem k rodičům.

Nejdetailnější pohled na pedagogickou realitu nabízí poslední text tohoto čísla. Martinu Majčíkovi se pomocí rozboru učitelské práce s chybou daří doložit, že zdánlivě drobné formulační nuance ve výukovém dialogu mají velký význam pro učení žáků. Tedy právě ve způsobu práce s chybou se může odehrávat rozhodující bitva o to, nakolik bude školní každodennost pro žáky stimulující.

V redakci si přejeme, aby se toto číslo i celý časopis staly součástí vaší pracovní či studijní každodennosti. Součástí, ve které najdete vždy něco, co vás obohatí, a ke které se budete rádi vracet.

*Karla Brücknerová,
výkonná redaktorka*